

RZECZNIK PRAW OBYWATELSKICH

Warszawa, 12-05-2020 r.

Adam Bodnar

XI.503.2.2016.ACh

Pani
Marlena Mała
Minister Rodziny, Pracy
i Polityki Społecznej
ul. Nowogrodzka 1/3/5
00-513 WARSZAWA

Szanowna Pani Minister!

W dniu 29 kwietnia obchodziliśmy Europejski Dzień Solidarności Międzypokoleniowej. Z tej okazji pragnę nawiązać do postulatów, które przedstawiłem Pani Minister w wystąpieniu z dnia 10 lutego 2020 r., umieszczając je w świetle uwarunkowań związanych z pandemią COVID-19, obejmujących szczególne ryzyko utraty życia i zdrowia osób starszych.

Należy podkreślić, że **solidarność międzypokoleniowa wymaga podjęcia konkretnych działań i rozwiązań**. Doceniam inicjatywy podejmowane przez podległy Pani Minister resort w tym zakresie, w tym w szczególności informowanie o możliwości uzyskania dotacji na działania realizowane przez domy dziennego pobytu w ramach programu Senior+, koordynację wsparcia kryzysowego, w tym dystrybucję środków ochrony osobistej dla ośrodków opieki całodobowej, czy wystąpienie do Ministra Finansów o uruchomienie rezerwy celowej na bieżącą działalność tych placówek. Liczę, że wnioski i wypracowane mechanizmy wspierania osób starszych zostaną przekute na stabilny system, funkcjonujący w przyszłości na podstawie nowych, adekwatnych przepisów. Wskazane jest również, aby **kolejna Informacja o sytuacji osób starszych w Polsce, przygotowywana na podstawie ustawy o osobach starszych¹, zawierała dane na temat wpływu pandemii na sytuację seniorów**, zarówno tych, którzy zostali zdiagnozowani, jak również osób, które nie były leczone w tym kierunku, ale mierzyły się z innymi wyzwaniami.

¹ Ustawa z dnia 11 września 2015 r. (Dz.U. 2015 poz. 1705).

Pragnę ponadto zwrócić uwagę, że oprócz istotnych działań na poziomie krajowym, na które wskazywałem w osobnych pismach (np. na sytuację mieszkańców placówek opiekuńczych²), należy aktywnie włączyć się w szerszą debatę i działania, także ze względu na globalny charakter pandemii. **Polska stanowi część wspólnoty międzynarodowej, a to zobowiązuje do podejmowania działań na rzecz ochrony praw osób starszych w czasie pandemii także na tym poziomie.**

Pandemia COVID-19 spowodowała odwołanie 11. Sesji Grupy Roboczej ONZ ds. Starzenia się (Open-ended Working Group on Ageing, OEWGA). Jednak aktualne wyzwania jeszcze dobitniej pokazują, jak ważne są dalsze działania na rzecz poprawy standardu ochrony praw osób starszych. Mając powyższe na względzie, **wspólnie z Niemieckim Instytutem Praw Człowieka, wystosowałem apel o kontynuację prac nad konwencją o prawach osób starszych.** W stanowisku tym wskazaliśmy na kluczowe prawa osób starszych oraz dodatkowe ryzyka dla ich realizacji spowodowane pandemią, która niekiedy dość boleśnie uwypukliła wyzwania związane z polityką senioralną. Stanowisko to w pierwszej kolejności zostało przedłożone Przewodniczącemu OEWGA oraz Wysokiej Komisarz ONZ ds. Praw Człowieka. Apel ten jest jednak **skierowany także do polskiego rządu.** Polecam go uprzejmie uwadze Pani Minister, z prośbą o upowszechnienie w ramach administracji rządowej³.

Trzeba również zaznaczyć, że **Antonio Guterres, Sekretarz Generalny ONZ, w dniu 1 maja 2020 r. poświęcił problematyce praw osób starszych osobne wystąpienie oraz przedstawił w formie raportu zalecenia w tym zakresie**⁴. Sekretarz Generalny ONZ zawarł w nim wskazania, które również Polska powinna szczegółowo poddać analizie, zidentyfikować luki, a następnie wdrożyć środki zaradcze, wpisując je w całościową politykę senioralną poprzez wprowadzenie odpowiednich przepisów.

Wśród istotnych rekomendacji Sekretarza Generalnego ONZ znajduje się wezwanie do przygotowania silniejszych ram prawnych odnoszących się do praw osób starszych – zarówno na poziomie krajowym, jak i międzynarodowym. Zaleca on przyspieszenie prac Grupy Roboczej ONZ ds. Starzenia się, nad przygotowaniem propozycji międzynarodowego instrumentu prawnego, który promowałby oraz chronił prawa i godność osób starszych⁵. Pragnę wierzyć, że Polska podejmie aktywnie swoją rolę w tej debacie.

² Pismo do Prezesa Rady Ministrów z dnia 7 kwietnia 2020 r. (znak: III.7065.67.2020.LN).

³ Apel jest dostępny w wersji elektronicznej jako załącznik na stronie: <https://www.rpo.gov.pl/pl/content/29-kwietnia-europejski-dzien-solidarnosci-miedzypokoleniowej>. Dostępny jest również w języku angielskim na stronie: <https://www.rpo.gov.pl/en/content/29th-april-eu-day-solidarity-between-generations-joint-statement-human-rights-older-persons>.

⁴ *United Nations Policy Brief. The impact of Covid 19 on older persons*, May 2020. Z materiałem tym można zapoznać się na stronie <https://www.un.org/en/coronavirus/our-response-covid-19-must-respect-rights-and-dignity-older-people>.

⁵ Tamże, s. 14.

Uwzględniając powyższe, działając na podstawie art. 16 ust. 1 w zw. z art. 17b pkt 1 i 3 ustawy z dnia 15 lipca 1987 r. o Rzeczniku Praw Obywatelskich (Dz. U. z 2020 r. poz. 627, t.j.), uprzejmie proszę Panią Minister o udzielenie informacji na temat stanowiska w sprawie rekomendacji negocjowanych na poziomie międzyrządowym odnoszących się do dyskryminacji i przemocy wobec osób starszych⁶. Rekomendacje te, na mocy rezolucji Trzeciego Komitetu ONZ, mają stanowić pisemny efekt prac OEWGA⁷. Będę również wdzięczny za analizę zarówno przedstawionego apelu, jak i raportu Sekretarza Generalnego ONZ oraz włączenie się w działania na poziomie międzynarodowym, zgodnie z sugestiami zawartymi w tych dokumentach oraz w przywołanym na wstępie moim piśmie z dnia 10 lutego 2020 r. Jednocześnie uprzejmie ponawiam prośbę o możliwość bezpośredniego omówienia z Panią Minister problematyki działań na rzecz wzmocnienia ochrony praw osób starszych.

Łączę wyraz szacunku

Adam Bodnar

Rzecznik Praw Obywatelskich

/-podpisano elektronicznie/

Załącznik:

1. Wspólne oświadczenie RPO i Niemieckiego Instytutu Praw Człowieka w sprawie praw osób starszych podczas pandemii.

⁶ Ang.: *intergovernmentally negotiated recommendations*.

⁷ Zob.: Rezolucja z dnia 12 listopada 2019 r., A/C.3/74/L.14/Rev.1, pkt. 52, dostęp: <https://undocs.org/A/C.3/74/L.14/REV.1>.